

'Mijn oudste kruik stamt uit ongeveer 1770'

Kruiken in soorten en maten

DOOR SEM VAN DER LAAN

KRIMPEN A/D IJSSEL -
De expositie 'Bed en Kruik' in streekmuseum Crimpenerhof roept jeugdherinneringen op aan de jaren zestig toen de winters streng waren, de meeste huizen nog niet centraal verwarmd waren en er regelmatig ijsbloemen op de toen nog enkelglazen ramen van de slaapkamer verschenen. We kregen een kruik mee naar bed. In die tijd was dat een ijzeren exemplaar, die gevuld werd met kokend water en omhuld werd met een door moeder of oma gebreide of gehaakte kruikenzak. Om te voorkomen dat je je voeten zou branden.

De expositie leert ons dat de geschiedenis van de kruik veel verder teruggaat. "Mijn oudste kruik stamt uit ongeveer 1770", wijst Arend de Nobel, Krimpenaar en samensteller van de tentoonstelling. Een tinnen kruik, waarvan hij aan de hand van het er in geslagen merkteken zelfs heeft kunnen achterhalen wie de tinnengieter was. De heer De Nobel bezit zo'n driehonderd kruiken en andere beddenwarmers, waarvan er ongeveer tweehonderd tentoon worden gesteld. De verzameling bestaat naast kruiken onder andere ook uit beddenstenen, beddenpannen, kerk- en rijtuigstoven, handkruikjes en elektrisch verwarmde kruiken.

De heer De Nobel en zijn echtgenote bezoeken regelmatig antiek- en curiosamarkten en daar is zijn verzameling ontstaan. Een jaar of vijftien geleden begon hij

Arend de Nobel. (Foto: Sem van der Laan)

er mee en nu denkt hij een redelijk complete collectie in bezit te hebben. "Ik ken inmiddels nog een stuk of tien mensen die dezelfde hobby hebben", zegt hij "en hun verzamelingen kennende weet ik dat er in mijn uitstallkasten niet zo heel veel ontbreekt." Maar hij blijft natuurlijk doorzoeken. Op iedere rommel-, antiek- of curiosamarkt maakt hij een rondje op zoek naar nieuwe exemplaren. "Die ik natuurlijk altijd voor een prikkie probeer te bemachtigen", lacht hij. Soms worden hem zelfs bijzondere exemplaren aangeboden, zoals een kruik die stamt uit de Eerste Wereldoorlog, gemaakt van een handgranaat. En soms vindt hij iets aparts, zoals een gepoetste kruik, die na een stevige schoonmaakbeurt afkomstig bleek te zijn van een koperslager uit Haarlem, die De Nobel heette. "Ja, dat bleek ook nog een ver familielid."

Arend de Nobel verzamelt niet alleen; hij verdiept zich ook in de geschiedenis van de beddenwarmers. Dat leidde tot een indrukwekkende catalogus met veel wetenswaardigheden over ieder object - in te zien op de tentoon-

stelling- en tot een boekwerkje waarin hij de historie uitvoerig beschrijft. "Afhankelijk van de beschikbaarheid en prijs van de materialen veranderde de kruik in de loop der eeuwen", doceert hij. "Op een gegeven moment was tin te duur voor de gewone man en kwamen er koperen en messing kruiken op de markt. Daarna kwamen zink, aluminium, chroom en ijzer in zwang. Er zijn zelfs marmeren en emailen kruiken. De elektrische kruiken uit de vorige eeuw werden van bakeliet gemaakt." Ook de manier waarop de kruiken werden verwarmd veranderde in de loop der jaren. In den beginne werden stenen in vuur verwarmd en in pannen gestopt, later werden het kooltjes en weer later werd vooral warm water gebruikt. Al met al een interessante tentoonstelling. Nog tot 7 mei te zien in het streekmuseum dat iedere dinsdag tot en met zaterdag van 14.00 tot 17.00 uur geopend is. Daar is voor liefhebbers van het boerenleven in de Krimpenwaard overigens nog veel meer te zien, dus we adviseren belangstellenden er ten minste een hele middag voor uit te trekken.